

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת ביצה

דפים כח - לה, פרשת אמור

דרך ישרה תמצית הדף

דף כח- בט

*בהמה שמתה. *עובדין דחול. הדרון!

- א. בהמה שמתה לא יזינה ממקומה, ומייתי דלר"ש מחתכין את הנבילה לפני הכלבים. ומיישבינן 1. מתני' דלא כר"ש. 2. כמ"ד מודה ר"ש בבע"ח שמתו דאסירי. 3. בבהמת קדשים, וקשיא א"כ בחולין שריא. 4. למסקנא מתני' דאסירא איירי במסוכנת ואתיא כדברי הכל.
- ב. הדברים האסורים ביו"ט משום עובדין דחול 1. אין לפסוק דמים על בהמה או לבקש בדינר בשר, אבל שרי לומר זו כזו או ליטול מחצה או נתח וללא הזכרת סכום מדה וסכום מקח. 2. לרבי יהודה מותר לשקול במאזנים כנגד כלי ולחכמים אין משגיחין בכף מאזנים כל עיקר אם הם תלויות ואפילו לתת בהן ע"מ לשמור מן העכברים, וכן אסור לטבח אומן לשקול בשר ביד או במים, ולרבי יהושע שוקלין מנה כנגד מנה ביו"ט ולא דמי לבכור דאיכא בזיון קדשים וביו"ט איכא עובדין דחול. 3. אין עושין בית יד בבשר בסכין אבל ביד שרי, וכן מותר לעשות סימן בבשר. 4. אין משחיזין סכין ביו"ט אבל משיאה ע"ג חברתה, וא"ר הונא דה"מ במשחות של אבן אבל בשל עץ שרי, ומייתי לחלק בין לחדדה לבין להעביר שמנוניתה. ואיכא ארבע לשונות אי קאי על השחזה או השאה או משחות אבן או עץ, ואמרין דשרי לחדדה והוי הלכה ואין מורין בן. 5. פליגי האם מותר להראות לחכם סכין ביו"ט, ולרב יוסף ת"ח רואה לעצמו ומשאלה לאחרים. 6. מכשירי אוכל נפש כגון סכין שנפגמה ושפוד שנרצם ת"ק אסור שנאמר הוא לבדו יעשה לכם, ולאידך אתי למכשירין שאפשר לעשותם מערב יו"ט, ורבי יהודה שרי דלכם משמע לכל צרכיכם ולאידך אתי למעט נכרים. 7. שפוד שנרצף אסור לתקנו ביו"ט, ואע"ג דמיפשיט בידיה. 8. שפוד שצלו בו בשר לשמואל אסור לטלטלו ורב מלכיו מתיר לשמטו ולהניחו בקרן זוית אם יש עליו כזית בשר, ולרבינא בכל גווני שרי לטלטלו כדין קוץ ברה"ר. 9. לת"ק מותר למלאות כלי אבל לא במדה ולר"י כלי של מדה לא ימלאנו, ופלוגתייהו לל"ק בכלי העומד למדה ולל"ב בכלי המיוחד למדה, והא דאשכחן איפכא גבי שקילה במאזנים ביו"ט התם ר"י שרי כיון שלא עומד למדה ורבנן אסרי דהוי עובדין דחול, ומייתי שאבא שאול מילא את מדותיו מראש ביו"ט וכן בחוה"מ מפני ביטול ביהמ"ד ואף בחול משום מיצוי המדות. 10. אין למדוד בכדי לתת שעורים לפני בהמתו אבל שרי ליטול בכלי של מדה, ונחתום מותר למדוד תבלין כדי שלא יקדיח

תבשילו, וכן אשה מותרת במדידת קמח כדי שתטול חלה בעין יפה ויש אוסרין. 11. פליגי האם שונין בניפוי קמח, ואם נפל לתוכו צרור פליגי אם ינפה או יוציא בידו, והיו שניפו בשנינו כגון בגב הנפה. 12. אין להביא כדי יין בסל וקופה אלא על כתיפו וכן המוליך תבן לא יפשיל את הקופה לאחוריו אלא מביא בידו ואם א"א לשנות מותר, אבל אין למחות דמוטב יהיו שוגגין ולא יהיו מזידין, וזהו בין בדרבנן כגון אין מטפחין וישיבה בפתח מבוי ובין בדאורייתא כגון גבי תוספת יום הכיפורים.

הדרן עלך פרק פליגי!

פרק רביעי – המזבח

צדקה ל-לא

*נטילת עצים וסתירה ביו"ט.

א. נטילת עצים ביו"ט 1. מתחילים בערימת התבן אבל לא בעצים שבמוקצה, לל"ק אתי כר"ש דמתחילים באוצר תחילה וסיפא בארזי ואשוחי דהוו מוקצה מחמת חסרון כיס, ולל"ב כרבי יהודה דאין מתחילין באוצר ורישא דשרי זהו בתבנא סריא שיש בו קוצים. 2. אין נוטלים עצים מן הסוכה כיון דסותר אהלא אלא מן הסמוך לה וזהו סמוך לדפנות או באיסורייתא, ור"ש מתיר בסוכה שהיתה רעועה מעיו"ט ונפלה ביו"ט משום שמאתמול דעתיה עלויה, וסוכת החג בסוכות אסורה ואם התנה עליה הכל לפי תנאו ומהני באומר איני בודל מהם כל בין השמשות. 3. הבאת עצים לר"ש בן אלעזר ממפוזר בשדה לכו"ע אין מביאים וממכונס בקרפף לכו"ע מביאים, ופליגי במכונס בשדה ובמפוזר בקרפף ולהלכה שרי רק מן המכונסין שבקרפף, וקרפף זהו לרבי יהודה בסמוך לעיר ולרבי יוסי אף מחוץ לתחום אם נכנסים לו בפותחת.

ב. דיני סתירה ביו"ט 1. אין מבקעין עצים מסואר של קורות ולא מקורה שנשברה ביו"ט אבל שרי בנשברה מעיו"ט, ואין מבקעים בקרדום ולל"ק אסור דווקא בנקבות שלו ומבקעין בקופיץ ולל"ב שרי רק בזכרות שלו. 2. בית סתום מלא פירות ונפתח נוטל ממקום הפחת ולא הויא סתירת אהל דאיירי בלבנים ללא טיט, ואיירי דווקא ביו"ט דבשבת אסרינן לטלטל לבנים שנשתיירו מבניין וסדרם. 3. חותמות שבקרקע מתיר אבל לא מפקיע ולא חותך ור"מ מתיר להפקיע ולחתוך ביו"ט, וחותמות בכלים מתיר מפקיע וחותך ולרבי נחמיה בשבת שרי רק להתיר דקסבר כל הכלים אין ניטלין אלא לצורך תשמישן, ואיכא תרי תנאי בדעת ר"נ האם ביו"ט שרי או דהוי כשבת שבה אין מסיקין בין בכלים ובין בשברי כלים.

צדקה לב-לה

*כלי ותיקון מנא. *הבערה ביו"ט. *קביעות למעשר. הדרן!

א. עשיית כלי ותיקון מנא 1. אין פוחתין את הנר מפני שעושה כלי, ואתי כר"מ דכלי חרס מקבל טומאה משנגמרה מלאכתו אף קודם שיצרף בכבשן או כר"א ברבי צדוק דקסבר אילפסין חרניות טהורות במשא הזב לפי שלא נגמרה מלאכתן עד שיחקקו ואמרינן דראוי לקבל בו פשיט, ומייתי פלוגתא אי שרי לעשות אילפסין חרניות ביו"ט. 2. אין עושין פחמין ביו"ט אף דחזי למסור לאוליידין לצורך יו"ט וזהו ואיירי להזיע וקודם הגזירה. 3. פתילה ביו"ט אין גודלין אין מהבהבין ולא חותכים לשנים ושרי למועכה ביד ולשרותה בשמן ולחתכה באור בפי שתי נרות. 4. אין שוברים חרס ולא חותכים נייר לצלות עליו מליח, משום דמתקן מנא. 5. אין גורפין תנור וכיריים אבל אם אי אפשר לאפות אא"כ גורפו מותר, ורב אשי טח סביבות פי התנור בטיט דסמך על

שפת נהר פרת שכבר מגובל ואירי דציירא מאתמול. 6. אין מקיפין וזהו לקרב שתי חביות לשפות עליהן קדירה, אבל שרי לצדד אבני בית הכסא דלא גזרו על אהל עראי במקום כבוד הבריות, ואמרינן דמדורתא ביעתא קדירה פוריא וחביתא שרו דווקא מלמעלה למטה. 7. אין סומכים קדירה ודלת בבקעת לפי שלא ניתנו עצים אלא להסקה, ולמ"ד אין מנהיגין בהמה במקל זהו משום דנראה שהולך לשוק. 8. חזרא רב נחמן אסר ורב ששת שרי, לל"ק ברטיבא לכו"ע אסור ופליגי ביבשתא אי לא ניתנו עצים אלא להסקה או מה לי לצלות בו או בגחלתו, ולל"ב ביבשתא לכו"ע שרי ופליגי ברטיבא דחזי להיסק גדול, ולהלכה יבישא שרי ורטיבא אסור. 9. לרב יהודה אין תיקון כלי באוכלי בהמה, ומייתי גבי עצי בשמים שקטמו לר"א להריח פטור ולחצוץ שיניו חייב חטאת והא דשובר את החבית לאכול גרוגרות זהו במוסתקי, אבל לרבנן להריח שרי לכתחילה ולחצוץ שיניו פטור אבל אסור.

ב. דיני הדלקת אש ביו"ט 1. שרי לחכמים ליטול רק משלפניו, לר"א מכל החצר, ור"ש מתיר אף לעשות ציבורין דקדירתו מוכחת עליו ור"א אסר דנראה שאוסף עבור אחר. 2. אין מוציאין אש מעצים אבנים עפר רעפים ומים, משום דהוי מוליד. 3. אין מלבנין רעפים חדשים משום שצריך לבדקן או שצריך לחסמן, ואיכא ביניהו האם מחזקינן ריעותא ביו"ט ונפ"מ לשחוט ביו"ט בהמה שנדרסה וצריכה בדיקה. 4. אחד מביא: אש, עצים, שופת דמלבן, מים, תבלין, מגיס, כולם חייבים ואם האש הובאה לבסוף רק האחרון חייב. 5. תנור וכיריים חדשים מותרים כמו כל הכלים אבל אין סכין אותם שמן במטלית ואין מפגיגין בצונן כדי לחסמן אבל בשביל לאפות מותר, ואין אופין בפורני חדשה שמא תפחת ואין נופחין אלא בשפופרת.

ג. אמרינן דשבת קובעת למעשר אף בדבר שלא נגמרה מלאכתו שנאמר וקראת לשבת עונג, ולא מדמינן לחצר דבעיא גמר מלאכה. והשמועות 1. במשנתנו לר"א עומד אדם על המוקצה בע"ש בשביעית ואומר מכאן אני אוכל למחר ומשמע דבשאר שני שבוע אף לר"א אסור כיון דשבת קובעת, ודחי דאמרינן שיאכל מכאן נחשבת קביעות ונקט שבת לאשמועינן דטבל נחשב מוכן אצל שבת כיון שאם עבר ותיקנו מתוקן וקשיא דמותרו חוזר, אלא ליכא ראייה מר"א דקסבר שבת קובעת בק"ו מתרומה אבל חכמים פליגי עליה. 2. חכמים במשנתנו בעו שירשום ומשמע דבשאר שני שבוע אסור ש"מ דשבת קבעה, ודחי דאמירתו שיאכל מכאן נחשבת לקביעות. 3. היה אוכל באשכול ונכנס לחצר או חשכה לילי שבת לר"א יגמור ורבי יהושע אסר, ודחינן שיצא מחוץ לחצר או ימתין למוצ"ש. 4. לרבי יוחנן שבת תרומה חצר ומקח קובעים רק בדבר שנגמרה מלאכתו, ואתי לאפוקי: שבת מדהלל שאוסר במעמר וקדש עליו היום, חצר דרבי יעקב מחייב במעביר תאנים בחצירו לקצות, תרומה ר"א מחייב קודם גמר מלאכתו, ומקח שהמחליף פירות עם חבירו לאכול או לקצות חייב.

הדן עלך פרק רביעי!

שאלות לחזרה ושינון

- דף כה- כט
א. הסתירה בהזות בהמה שמתה והתי' (4)
ב. הדברים האסורין ביו"ט משום עובדין דחול (12) הדרין!
פרק רביעי- המביא
דף ל- לא
א. נטילת עצים ביו"ט (3)
- ב. דיני סתירה ביו"ט (3)
דף לב- לה
א. עשיית כלי ותיקון מנא (9)
ב. דיני אש ביו"ט (5)
ג. שבת קובעת למעשר והשמועות (4) הדרין!

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

 מכות שבועות	 יבמות	 ברכות עם מחודדין בפך.
 עבודה זרה הוריוח <small>מחודדין בפך</small>	 כתובות	 שבת מהדורה חדשה.
 זבחים	 נדרים	 עירובין
 מנחות	 נזיר סוטה	 פסחים
 חולין	 גיטין	 שקלים ר"ה
 בכורות עם הקדמות ומושגים	 קידושין - עם תורתך שעשועי, סימני הדף, ותוספתא	 יומא
 ערכין-תמורה	 בבא קמא	 סוכה
 כריתות-מעילה	 בבא מציעא	 ביצה תענית
 נדה	 בבא בתרא א-ב	 מגילה-פורים עם מדרש, תוספתא, ותמצית מחיר יין לרמ"א
	 סנהדרין א-ב עם "יש סדר לגמרא" ותמצית כל המסכתא.	 מו"ק חגיגה

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.	שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.	באהבת תשגה תמיד - שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.
בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.	קיצור חודים מנוקד ומסודר.	איזוהי דרך ישרה - כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.
עתים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.	קיצור אלשין רות	הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.
	קיצור אלשין אסתר	
	קיצור אלשין איכה בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.	

ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~82~

המערכת